

Huvudman

Edukatus Alliance AB
Org.nr. 556613-9290

Beslut

Datum 2025-06-09

Dnr SI 2025:2108

Sida 1 (33)

Ärendet

Tillsyn av gymnasieskolan Yrkesgymnasiet Solna i Solna kommun.

Beslutet i korthet

Skolinspektionen har våren 2025 inlett en tillsyn av Yrkesgymnasiet Solna med huvudman Edukatus Alliance AB.

Skolinspektionen bedömer att utbildningen på bygg- och anläggningsprogrammet samt VVS- och fastighetsprogrammet i delar har stora brister i kvalitet och inte lever upp till författningarnas krav. Dessa program bedrivs som lärlingsutbildning vilket innebär att mer än hälften av utbildningen sker genom arbetsplatsförlagt lärande (apl). För ett flertal elever har apl ett undermåligt innehåll och eleverna får inte de yrkeskunskaper som utbildningen ska ge. Även på fordons- och transportprogrammet finns brister eftersom huvudmannen och rektorn inte har säkerställt att yrkesläraren har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för utbildningen.

Bristerna försvårar allvarligt förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen. Skolinspektionen förelägger därför huvudmannen att vid vite vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. Bristerna utgör även ett allvarligt missförhållande.

Skolinspektionen bedömer också att det finns brister i skolans arbete med frånvarorapportering när eleverna har apl. Vidare finns brister i skolans arbete med särskilt stöd och tillhörande dokumentation. Huvudmannen föreläggs att vidta åtgärder för att avhjälpa dessa brister.

Beslut

Föreläggande vid vite

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 och 27 §§ skollagen (2010:800) Edukatus Alliance AB att vid vite av 8 500 000 kronor senast den **30 september 2025** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande arbetsplatsförlagt lärande (apl) och lärares insikt i bestämmelserna om undervisning och betygssättning. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Edukatus Alliance AB inte följer detta föreläggande kan Skolinspektionen ansöka hos förvaltningsrätten om utdömande av vitet. Därutöver kommer frågan om återkallelse av godkännande för Edukatus Alliance AB som huvudman att bedriva nu aktuell skola att aktualiseras (26 kap. 13 § skollagen). Att bristerna utgör ett allvarligt missförhållande innebär även att återkallelse av godkännande kan bli aktuellt trots att föreläggandet följts, om det uppstår nya allvarliga brister i verksamheten inom två år från detta föreläggande (26 kap. 15 § skollagen).

Beslutet om föreläggande vid vite gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. **Beslutet om föreläggande vid vite får enligt 28 kap. 2 § skollagen överklagas, se bilagan.**

Edukatus Alliance AB ska vidta följande åtgärder

Arbetsplatsförlagt lärande på bygg- och anläggningsprogrammet samt VVS- och fastighetsprogrammet

1. Se till att arbetsplatsförlagt lärande på bygg- och anläggningsprogrammet samt på VVS- och fastighetsprogrammet utgår från ämnets syfte och behandlar centralt innehåll i de kurser eller delar av kurser som är förlagda till apl. Detta innebär att ansvarig lärare i respektive kurs ska planera för elevernas lärande på apl. Huvudmannen ska inkomma med en beskrivning över vilket centralt innehåll som ska behandlas inom apl för eleverna på bygg- och anläggningsprogrammet samt på VVS- och fastighetsprogrammet. Detsamma gäller för eleverna som läser gymnasiala yrkeskurser förlagda till apl på introduktionsprogrammen yrkesintroduktion och programinriktat val mot bygg- och anläggningsprogrammet respektive VVS- och fastighetsprogrammet. Av huvudmannens redovisning ska framgå på vilket sätt var och en av arbetsplatserna kan tillgodose detta. (1 kap. 3 § skollagen; 1 kap. 4 § och 4 kap. 12 § samt 6 kap. 4–5 §§ gymnasieförordningen [2010:2039])
2. Se till att eleverna på bygg- och anläggningsprogrammet samt på VVS- och fastighetsprogrammet får arbetsplatsförlagt lärande på en eller flera arbetsplatser som möjliggör för eleverna att utveckla yrkeskunskaper och en yrkesidentitet i relation till de yrken som programmet riktas mot. Av huvudmannens redovisning ska framgå på vilket sätt var och en av arbetsplatserna kan tillgodose detta. (1 kap. 3 § skollagen, 16 kap. 6, 11, 21 och 23 §§ skollagen; 4 kap. 1 § gymnasieförordningen; Förordning om examensmål för gymnasieskolans nationella program [SKOLFS 2010:14])

Lärares insikt i bestämmelserna om undervisning och betygssättning i kurser på fordons- och transportprogrammet

1. Se till att läraren som undervisar i yrkeskurser på fordons- och transportprogrammet ges kompetensutveckling som syftar till att ge insikt i bestämmelserna om undervisning och betygssättning samt om innehåll i ämnesplaner och kursplaner för de aktuella yrkeskurserna. Av huvudmannens redovisning ska framgå när och hur läraren har givits sådana insatser. (2 kap. 34 § skollagen, Förordning om läroplan för gymnasieskolan [2011:144], nedan Lgy 11, 2.6 Rektorns ansvar)

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Edukatus Alliance AB att senast den **30 september 2025** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande skolans arbete med frånvaro och särskilt stöd. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Edukatus Alliance AB inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Edukatus Alliance AB ska vidta följande åtgärder

Skolans arbete med frånvaro

1. Se till att elevernas närvaro i utbildningen, såväl skolförlagd som arbetsplatsförlagd, kontrolleras och att vårdnadshavare till elever under 18 år informeras samma dag om en elev inte deltar i utbildningen utan giltiga skäl. Om det finns särskilda skäl behöver elevens vårdnadshavare inte informeras samma dag. Inkom med en redogörelse för hur skolan säkerställer att vårdnadshavare får sådan information. (15 kap. 16 § skollagen och 12 kap. 1 § gymnasieförordningen)

Skolans arbete med särskilt stöd

2. Se till att det av åtgärdsprogrammen framgår hur elevens behov av särskilt stöd ska tillgodoses, det vill säga på vilket sätt och i vilken omfattning det särskilda stödet ska ges. Inkom med de fem senast beslutade åtgärdsprogrammen. (3 kap. 9 § skollagen)

3. Se till att elever ges det särskilda stöd som är beslutat i elevernas åtgärdsprogram. Inkom med de fem senast beslutade åtgärdsprogrammen samt en redogörelse för hur eleverna får/har fått de särskilda stödåtgärder som anges i åtgärdsprogrammen. (3 kap. 7 och 9 §§ skollagen)
4. Se till att beslutade åtgärdsprogram utvärderas vid den tidpunkt som angivits i åtgärdsprogrammet. Det innebär också att tidpunkten för utvärdering ska anges till ett datum efter att de särskilda stödåtgärderna har genomförts. Inkom med de åtgärdsprogram som har utvärderats under perioden den 9 juni – 23 september 2025 samt tillhörande skriftliga utvärderingar. (3 kap. 9 § skollagen)

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 3177, 903 04 Umeå. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr 2025:2108) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har vårterminen 2025 inlett en tillsyn av Yrkesgymnasiet Solna i Solna kommun med huvudman Edukatus Alliance AB.

Yrkesgymnasiet Solna är en gymnasieskola som erbjuder de nationella programmen bygg- och anläggningsprogrammet, barn- och fritidsprogrammet, fordons- och transportprogrammet, hotell- och turismprogrammet, VVS- och fastighetsprogrammet och vård- och omsorgsprogrammet samt introduktionsprogrammen yrkesintroduktion och programinriktat val. Läsåret 2024/25 går ca 250 elever vid skolan.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Yrkesgymnasiet Solna följer gällande bestämmelser om arbetsplatsförlagt lärande på bygg- och anläggningsprogrammet samt VVS- och fastighetsprogrammet, lärares insikt i bestämmelserna om undervisning och betygssättning i kurser på fordons- och transportprogrammet samt skolans arbete med frånvaro och särskilt stöd.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan och rektorn mellan den 17 februari och 27 februari 2025. Skolinspektionen har också intervjuat fyra apl-handledare mellan den 18 mars och 4 april 2025. Som en del av tillsynen har Skolinspektionen även tagit del av dokumentation från huvudmannen och skolan. Huvudmannen har getts tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Skolinspektionen redogör först för de omständigheter som framkommit i tillsynsutredningen och som ligger till grund för myndighetens bedömning, därefter anges de bestämmelser som tillämpas och slutligen redovisar Skolinspektionen sin bedömning i det här fallet.

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

I det fall Skolinspektionen refererar till enskilda elever så benämns de med siffror enligt elevförteckning, se aktbilaga 22.

Föreläggande vid vite

Arbetsplatsförlagt lärande på bygg- och anläggningsprogrammet samt VVS- och fastighetsprogrammet

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Elever som genomför apl på båtklubben¹

Yrkesgymnasiet Solna erbjuder nationella yrkesprogram som lärlingsutbildning. Huvudmannen har organiserat undervisningen så att cirka 80 till 95 procent av undervisningstiden på yrkeskurserna genomförs som apl. Huvudmannen har inkommit med en översikt över var respektive elev genomför apl och vilken handledare eleven har på arbetsplatsen. Översikten inkom 17 februari 2025 och i en uppdaterad version den 1 april 2025. Enligt den senaste apl-översikten har 14 elever apl på en båtklubb. Individuella studieplaner för dessa 14 elever anger följande:

- Fyra elever går bygg- och anläggningsprogrammet med inriktningen husbyggnad, lärling. Av dessa går en elev i årskurs 3, två i årskurs 2 och en i årskurs 1.
- Fem elever går introduktionsprogram mot bygg- och anläggningsprogrammet, lärlingsliknande utbildning. Fyra av dessa går yrkesintroduktion och en elev går programinriktat val. Samtliga elever har gymnasiala yrkeskurser i sina individuella studieplaner.
- Tre elever går VVS- och fastighetsprogrammet med inriktningen VVS, lärling.

¹ Båtklubben är apl-plats 1 enligt förteckning över apl-platser, se aktbilaga 22.

- Två elever går introduktionsprogram mot VVS- och fastighetsprogrammet, lärlingsliknande utbildning. En av dessa går yrkesintroduktion och en går programinriktat val. Båda eleverna har gymnasiala yrkeskurser i sina individuella studieplaner.

Enligt skolans klasslistor går det sammanlagt elva elever på bygg- och anläggningsprogrammet eller introduktionsprogram mot bygg- och anläggningsprogrammet, samt 23 elever på VVS- och fastighetsprogrammet eller introduktionsprogram mot VVS- och fastighetsprogrammet.

Yrkesläraren som undervisar på både bygg- och anläggningsprogrammet och VVS- och fastighetsprogrammet (nedan yrkesläraren), samt en apl-handledare på båtklubben uppger i februari respektive mars 2025 att tio elever genomför apl på båtklubben. Vid tidpunkten för Skolinspektionens tillsynsbesök är två elever från årskurs 2 samt två elever från årskurs 1 närvarande. Dessa elever har haft apl på båtklubben hela läsåret och de två eleverna i årskurs 1 är på apl på heltid.

Apl-handledaren på båtklubben uppger att alla elever på apl-platsen läser "trä" förutom en elev i årskurs 1 som går VVS. Elever från årskurs 1 på bygg- och anläggningsprogrammet och VVS- och fastighetsprogrammet uppger att det är cirka åtta elever från årskurs 1 som har apl på båtklubben. Eleverna namnger dessa elever och tre av dem går VVS- och fastighetsprogrammet.

Kurser som är förlagda till apl på båtklubben

Enligt skolans poängplan ska elever i årskurs 1 på bygg- och anläggningsprogrammet läsa yrkeskurserna Bygg och anläggning 1 och 2 samt delar av kursen Husbyggnadsprocessen under årskurs 1². Enligt skolans timplan är cirka 82 procent av den totala undervisningstiden i dessa kurser förlagd till apl. Ingen av kurserna är helt förlagd till apl, vilket gäller även för de kurser som elever i årskurs 2 och årskurs 3 läser³.

I årskurs 2 ska eleverna på bygg- och anläggningsprogrammet enligt skolans poängplan läsa yrkeskurserna Husbyggnad 1 och 2 samt delar av kurserna Husbyggnadsprocessen, Husbyggnad 3 – ombyggnad och Trä 1 – stommar. Enligt skolans timplan är cirka 92 procent av undervisningstiden i dessa kurser förlagd till apl.

Enligt skolans poängplan ska elever i årskurs 3 på bygg- och anläggningsprogrammet läsa yrkeskurserna Trä 2 – beklädnad, Trä 3 – montage, Entreprenörskap och Betong 1 – lågform och platta på mark samt delar av kurserna Husbyggnadsprocessen, Husbyggnad 3 – ombyggnad och

² Kursen Husbyggnadsprocessen fortsätter under årskurs 2.

³ I skolans timplan framgår hur stor del av respektive kurs som är förlagd till apl.

Trä 1 – stommar. Enligt skolans timplan är cirka 90 procent av undervisningstiden i dessa kurser förlagd till apl.

Enligt skolans poängplan ska elever i årskurs 1 på VVS- och fastighetsprogrammet läsa yrkeskurserna Elkraftteknik, Systemuppbyggnad, Värmelära samt Verktygs- och materialhantering. Enligt skolans timplan är 87,5 procent av undervisningstiden i dessa kurser förlagd till apl.

Samtliga elever som har apl på båtklubben läser, med ett undantag, de yrkeskurser som framgår av skolans poängplaner. Undantaget är eleven på bygg- och anläggningsprogrammet årskurs 3 som inte läser Betong 1 – lågform och platta på mark.

Innehållet i det arbetsplatsförlagda lärandet på båtklubben

Apl-handledaren på båtklubben uppger att båtklubben ligger i en gammal klassisk miljö med många träbåtar och det är mycket att ta hand om. Båtklubben ställer upp som apl-plats eftersom de såg en chans att hjälpa till och samtidigt får båtklubben hjälp med att göra saker. Eleverna har under läsåret bland annat byggt en enkel trappa, bytt tak på en friggebod, gjutit plintar och byggt ett staket samt gjort i ordning ett omklädningsrum. Omklädningsrummet var belamrat med saker. Eleverna har städad ur rummet och satt upp krokar. Under våren är planen att eleverna ska hjälpa båtägare att slipa och fernissa båtarna. De behöver också ta hand om bryggorna där det är virke som ska bytas. Apl-handledaren uppger att de är två personer som delar på handledaruppdraget och de båda har gått Skolverkets handledarutbildning. Handledarna har tidigare arbetat som chefer på större företag i andra branscher men har också erfarenheter som fastighetsskötare och finsnickare.

Apl-handledaren uppger den 18 mars 2025 att alla elever på arbetsplatsen hittills under läsåret har jobbat med "trä". Handledaren berättar att det framöver kommer att bli "VVS-jobb" för den elev som går VVS- och fastighetsprogrammet, då de ska lägga ledningar under bryggorna och dra fram vatten med pumpar till en servicebrygga. På frågan om vilka kurser eleverna läser uppger apl-handledaren att hen har fått en pärm från skolan men inte hunnit sätta sig in i materialet. Apl-handledaren uppger att hen ännu inte har pratat med läraren om ifall handledaren ska ha någon roll i betygssättningen av eleverna som har apl på båtklubben.

Elever på bygg- och anläggningsprogrammet samt VVS- och fastighetsprogrammet uppger att båtklubben inte är ett företag. De två personer som är handledare jobbar på båtklubben på sin fritid. Eleverna berättar att tanken med båtklubben är att eleverna ska få med sig grunderna i starten för att sedan kunna byta till mer avancerade apl-platser. Eleverna uppger att de inte går några kurser på apl utan att de har praktik. Elever i årskurs 1 uppger att eleverna från båda programmen har

byggt en liten trappa och ett staket. De har också renoverat ett tak, fixat väggar och slipat, grävt hål och gjutit betong till staketinfästningen samt grävt ner en internetkabel.

Yrkesläraren uppger den 17 februari 2025 att det kan stämma att eleverna som går VVS- och fastighetsprogrammet "inte har gjort så mycket VVS-arbete på båtklubben", men att de planerar byggnationen av ett hus där det blir "jättemycket VVS". De ska bygga omklädningsrum och då blir det avlopp och duschar. Eleverna ska också dra ledningar över kanalen till varje båtplats.

Rektorn uppger att yrkesläraren sagt att VVS-elever som har apl på båtklubben får göra rördragningar, toalettkonstruktioner och liknande arbeten.

Yrkesläraren uppger att hen undervisar elever från de två programmen i samma grupp när de har yrkeslektioner i skolan. Eleverna läser vissa delar ihop, såsom arbetsmiljö. Läraren uppger att VVS-kurserna Värmelära och Systemuppbyggnad har genomförts på skolan medan Verktygs- och materialhantering delvis har behandlats på apl.

Elever i årskurs 1 uppger att på yrkeslektionerna i skolan, som VVS-elever och byggelever har tillsammans, innehåller undervisningen mer byggrelaterade uppgifter. "Byggeleverna har mer bygg än VVS-eleverna har VVS", säger eleverna. Eleverna lär sig också hur de ska bära på rätt sätt, hur de samarbetar och sådant.

Yrkesläraren uppger att båtklubben är en apl-plats där elever får tid att utvecklas, ett sorts "inkörsställe" för de elever som behöver det. Många av eleverna har till exempel aldrig hållit i en skruvdragare, de kan inte komma till en arbetsplats med för höga förväntningar och stress, uppger yrkesläraren. När eleverna visar progression kan de succesivt flyttas ut till andra apl-platser med mer utmaningar. Vissa saker måste fungera innan de kan byta till en annan apl-plats, till exempel att ha med matlåda och passa tiden.

Rektorn uppger att skolan tidigare har haft apl-platser, mest inom bygg, där det varit ackordjobb som eleverna inte varit redo för och där de fått sluta efter en vecka, vilket skadar elevernas självförtroende. Rektorn säger att båtklubben är en bra plats för elever som behöver anpassningar, men att eleverna behöver komma därifrån vid ett senare skede. Elever kan vara på båtklubben så länge det finns projekt som utvecklar dem. I årskurs 3 kan eleverna inte vara kvar, eftersom de inte kan få anställning där, säger rektorn. Då letar skolan andra alternativ, men elever som är mogna kan flyttas tidigare.

Huvudmannens yttrande

Huvudmannen har den 15 april och den 25 april 2025 inkommit med synpunkter på tjänsteanteckningar från Skolinspektionens tillsynsbesök. Huvudmannen uppger bland annat följande. När det gäller elever som går VVS- och fastighetsprogrammet arbetar eleverna med moment kopplat till pågående VVS-kurser. Eleverna kommer att använda sjövattnen och dra ledningar under bryggorna med hjälp av sjövattnepumpar. Detta innebär att eleverna kommer att få praktisk erfarenhet av arbete som är direkt kopplat till utbildningen och pågående kurser. En elev på VVS- och fastighetsprogrammet har haft en annan apl-plats tidigare under hösten 2024 där alla aktuella kursers centrala innehåll är påbörjat. På nuvarande plats ligger fokus på flera delar i kursen Verktygs- och materialhantering samt enstaka delar i övriga aktuella kurser. Eleven kommer att byta till ny apl-plats den 22 april 2025 där alla mål i alla kurser kommer att genomföras och målen uppfyllas.

Handledaren på båtklubben har fått målplaneringar från skolan som innehåller detaljerad information om vilka moment som ska genomföras under apl. Målplaneringarna är ett viktigt verktyg för att säkerställa att eleverna får den praktiska erfarenhet som krävs för att uppnå kursmålen. Yrkesläraren utgår från målplaneringen vid trepartssamtal och följer upp elevens lärande. Lärarna arbetar kontinuerligt med att diskutera styrdokumentens innehåll tillsammans med handledarna. Det är inte lärarnas eller skolledningens uppfattning att handledarna inte har förstått uppdraget eller kursmål och målen för apl.

Rättslig reglering

Allmänna bestämmelser om nationella gymnasieprogram

Från och med höstterminen 2025 tillämpas nya bestämmelser i gymnasieskolan som bland annat innebär att kurser ersätts av ämnen och kursbetyg ersätts av ämnesbetyg. Ändringar har också genomförts i de nationella programmens examensmål och programstrukturer. De nya bestämmelserna tillämpas på utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025. För utbildning i gymnasieskolan som har påbörjats före den 1 juli 2025 ska äldre bestämmelser fortfarande gälla. Nedan refereras bestämmelserna i dess lydelse för utbildning som påbörjats före den 1 juli 2025.

I skollagen och gymnasieförordningen anges de nationella programmen i gymnasieskolan samt respektive programs innehåll och omfattning (16 kap. 5 § och bilaga 1 skollagen samt 4 kap. 1 § och bilaga 1 gymnasieförordningen). De nationella programmen är yrkesprogram eller högskoleförberedande program (15 kap. 7 § skollagen). För varje nationellt program finns examensmål som innehåller mål för programmet (16 kap. 6 §

skollagen och förordning om examensmål för gymnasieskolans nationella program, SKOLFS 2010:14⁴).

För varje ämne finns en ämnesplan och utbildningen inom varje ämne ges i form av en eller flera kurser (16 kap. 21 och 23 §§ skollagen⁵).

Ämnesplanen ska ge läraren och eleverna utrymme att själva planera undervisningen. Av ämnesplanen framgår ämnets syfte, varje kurs som ingår i ämnet, det centrala innehållet för varje kurs, antalet gymnasiepoäng som varje kurs omfattar och betygskriterier för varje kurs (1 kap. 4 § gymnasieförordningen⁶).

Yrkesprogram, lärlingsutbildning och arbetsplatsförlagt lärande

Yrkesprogrammen ska utgöra grund för yrkesverksamhet och fortsatt yrkesutbildning (16 kap. 3 § skollagen).

Ett yrkesprogram ska innehålla arbetsplatsförlagt lärande (16 kap. 16 § skollagen). Med arbetsplatsförlagt lärande avses lärande på ett program som genomförs på en eller flera arbetsplatser utanför skolan (1 kap. 3 § gymnasieförordningen).

Inom yrkesprogrammen får det finnas gymnasial lärlingsutbildning, som börjar det första, andra eller tredje läsåret. Gymnasial lärlingsutbildning ska i huvudsak vara förlagd till en eller flera arbetsplatser (16 kap. 11 § skollagen).

Arbetsplatsförlagt lärande ska förekomma på alla yrkesprogram i gymnasieskolan i minst 15 veckor. En elev som går gymnasial lärlingsutbildning ska i stället genomföra mer än hälften av denna utbildning som arbetsplatsförlagt lärande. Omfattningen ska då räknas från och med det läsår som eleven påbörjar den gymnasiala lärlingsutbildningen. Varje vecka som genomförs på en arbetsplats ska för en elev i gymnasieskolan anses motsvara 23 timmars garanterad undervisningstid. Huvudmannen ansvarar för att skaffa platser för det arbetsplatsförlagda lärandet och att detta uppfyller de krav som finns för utbildningen. Rektorn beslutar om hela eller delar av kurser ska förläggas

⁴ Förordningen om examensmål för gymnasieskolans nationella program, SKOLFS 2010:14, har en ny lydelse från den 29 mars 2024 genom förordning 2024:269. Förordningen tillämpas första gången i fråga om utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för utbildning som har påbörjats före den 1 juli 2025.

⁵ Bestämmelserna i 16 kap. 21 och 23 §§ skollagen har nya lydelse från den 15 juli 2022 genom lag 2022:147. Lagen tillämpas den första gången i fråga om utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025. För utbildning i gymnasieskolan ska äldre bestämmelser fortfarande gälla i fråga om utbildning som har påbörjats före den 1 juli 2025.

⁶ Bestämmelsen i 1 kap. 4 § gymnasieförordningen och bilaga 1 till gymnasieförordningen har en ny lydelse från den 1 januari 2024 genom förordning 2023:654. Förordningen tillämpas första gången i fråga om utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för utbildning som har påbörjats före den 1 juli 2025.

till arbetsplatser och om hur fördelningen över läsåren ska göras (4 kap. 12 § gymnasieförordningen⁷).

Arbetsplatsförlagt lärande är avgörande för att yrkesutbildningen ska få sådan kvalitet, djup och verklighetsförankring att eleverna blir anställningsbara. Regeringen anser att yrkesutbildning handlar om mer än yrkeskunskaper. Det handlar också om att förstå yrkeskulturen och att bli del av yrkesgemenskapen på en arbetsplats för att utveckla en yrkesidentitet (prop. 2008/09:199, s. 63).

Introduktionsprogrammen programinriktat val och yrkesintroduktion

Introduktionsprogrammet programinriktat val syftar till att elever ska få en utbildning som är inriktad mot ett visst nationellt program och att de så snart som möjligt ska kunna antas till det programmet.

Introduktionsprogrammet yrkesintroduktion syftar till att elever ska få en yrkesinriktad utbildning som underlättar för dem att etablera sig på arbetsmarknaden eller som leder till studier på ett yrkesprogram (17 kap. 3 § skollagen).

Programinriktat val ska innehålla de grundskoleämnen som en elev inte har godkända betyg i och som krävs för att eleven ska bli behörig till ett nationellt program och de kurser som ingår i det nationella program som utbildningen är riktad mot. Om utbildningen är inriktad mot ett yrkesprogram ska utbildningen innehålla arbetsplatsförlagt lärande enligt 4 kap. 12–14 §§. Yrkesintroduktion ska i huvudsak innehålla yrkesinriktad utbildning. Den får innehålla hela eller delar av kurser i karaktärsämnen och gymnasiegemensamma ämnen som ingår i gymnasieskolans nationella program eller annan yrkesinriktad utbildning. Utbildningen ska innehålla arbetsplatsförlagt lärande enligt 4 kap. 12–14 §§ eller praktik (6 kap. 4–5 §§ gymnasieförordningen⁸).

Bygg- och anläggningsprogrammet

I examensmålen för bygg- och anläggningsprogrammet anges att efter examen från programmet ska eleverna ha de kunskaper som behövs för att arbeta inom något av bygg- och anläggningsbranschens yrken, till exempel som anläggningsarbetare, anläggningsmaskinförare, byggnadsarbetare, byggnadsmålare eller plåtslagare. Utbildningen ska utveckla elevernas kunskaper om och färdigheter i byggnation och anläggning vid till exempel

⁷ Bestämmelsen i 4 kap. 12 § gymnasieförordningen har en ny lydelse från den 1 januari 2024 genom förordning 2023:654. Förordningen tillämpas första gången i fråga om utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för utbildning som har påbörjats före den 1 juli 2025.

⁸ Bestämmelserna i 6 kap. 4–5 §§ gymnasieförordningen har en ny lydelse från den 1 januari 2024 genom förordning 2023:654. Förordningen tillämpas första gången i fråga om utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för utbildning som har påbörjats före den 1 juli 2025.

nyproduktion, ombyggnad och renovering. (...) Utbildningen ska också ge kunskaper om branschens olika yrken och arbetsprocesser samt om entreprenörskap och företagande, vilket ger en god grund för samverkan på arbetsplatsen och med kunder. (...) Arbetet genomförs utifrån kundens beställning och i enlighet med gällande lagar, föreskrifter och andra bestämmelser. Utbildningen ska därför ge eleverna kunskaper om och färdigheter i att planera, genomföra, dokumentera och kvalitetssäkra arbetet med tidsenliga metoder och hjälpmedel. Eleverna ska kunna välja, använda och vårda material, verktyg och maskiner med hänsyn till säkerhet samt miljö, kvalitet och ekonomi, både när det gäller produktions- och livscykelkostnader. Utbildningen ska även utveckla elevernas förmåga att lösa problem i det dagliga arbetet och att ta till vara erfarenheter av tidigare byggprojekt. (...) Det arbetsplatsförlagda lärandet ska bidra till att eleverna utvecklar yrkeskunskaper och en yrkesidentitet samt reflekterar över yrkeskulturen och blir en del av yrkesgemenskapen på en arbetsplats. Det arbetsplatsförlagda lärandet kan också ge inblick i företagandets villkor. (...) Inriktningen husbyggnad⁹ ska ge kunskaper i nybyggnation, renovering och ombyggnation av bostäder och lokaler samt även av broar och andra anläggningskonstruktioner. (Förordning om examensmål för gymnasieskolans nationella program, SKOLFS 2010:14¹⁰).

I ämnesplanen för ämnet bygg och anläggning¹¹ anges att ämnets syfte bland annat är att eleverna ska ges möjlighet att utveckla grundläggande färdigheter i anläggning, husbyggnad, måleri och plåtslageri samt förståelse av arbetet inom bygg- och anläggningsbranschen. Det centrala innehållet i kurserna omfattar bland annat praktiska arbetsuppgifter inom anläggning, husbyggnad, måleri och plåtslageri, planeringar och beräkningar för att lösa arbetsuppgifterna samt verktyg och maskiner för olika ändamål, handhavande och skötsel, olika typer av material och deras egenskaper, hantering av material och grundläggande ritningsläsning (Skolverkets föreskrifter SKOLFS 2010:231¹²).

I ämnesplanen för ämnet husbyggnad¹³ anges att ämnet behandlar husbyggnadsprocessens alla stadier från projektering till det att objektet är färdigt att användas. Av ämnets syfte framgår bland annat att undervisningen ska syfta till att eleverna utvecklar förmåga att utföra

⁹ Bygg- och anläggningsprogrammet har fem inriktningar. Skolan anordnar inriktningen husbyggnad.

¹⁰ Förordningen om examensmål för gymnasieskolans nationella program, SKOLFS 2010:14, har en ny lydelse från den 29 mars 2024 genom förordning 2024:269. Förordningen tillämpas första gången i fråga om utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för utbildning som har påbörjats före den 1 juli 2025.

¹¹ Kurserna Bygg och anläggning 1, 200 poäng, och Bygg och anläggning 2, 200 poäng.

¹² Motsvarande ämnesplan som gäller för utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025 återfinns i Skolverkets föreskrifter SKOLFS 2023:183.

¹³ Inriktningen husbyggnad omfattar kurserna Husbyggnadsprocessen, 200 poäng, Husbyggnad 1, 100 poäng, Husbyggnad 2, 200 poäng, och Husbyggnad 3 – ombyggnad, 200 poäng.

grundläggande byggnadsarbeten i olika material och ge eleverna möjlighet att utveckla grundläggande kunskaper om byggnadskonstruktioner och utförandekrav som gäller för nybyggnation, renovering samt om- och tillbyggnad. Det centrala innehållet i kurserna omfattar bland annat olika typer av husbyggnadsmaterial och deras egenskaper, olika typer av verktyg och maskiner för olika ändamål, branschens krav och villkor i förhållande till kunder, medarbetare och andra yrkeskategorier samt grunderna inom byggnadskonstruktioner i betong, murverk och trä samt i till exempel glas och stål (Skolverkets föreskrifter SKOLFS 2010:234¹⁴).

I ämnesplanen för ämnet trä¹⁵ anges att ämnet ska behandla arbete med olika konstruktioner i trämaterial, alla typer av skivmaterial i byggnadskonstruktioner och olika slag av utvändig beklädnad på byggnader. Undervisningen i ämnet trä ska bland annat syfta till att eleverna utvecklar förmåga att utföra byggnation i trämaterial och ge eleverna möjlighet att utveckla kunskaper om bjälklag, regelverk och takkonstruktioner av trä. Dessutom ska undervisningen leda till att eleverna utvecklar kunskaper om in- och utvändiga tak- och väggbeklädnader samt om invändig golvbeklädnad. Undervisningen ska ge eleverna möjlighet att utveckla kunskaper om montering av isoleringsmaterial mot värme och kyla samt fukt- och lufttätning. Det centrala innehållet i kurserna omfattar bland annat stommar av trä, till exempel bjälklag, regelverk, takkonstruktioner och prefabricerade träkonstruktioner, formbyggnad, isoleringsmaterial mot ljud, värme och kyla, vindskydd och diffusion, skydd av byggnadskonstruktioner mot fuktskador, utvändig beklädnad, till exempel montering, olika typer av träpanel samt utvändiga dörr- och fönsterfoder i trä, invändig beklädnad på golv, väggar och i tak, till exempel skiv- och panelbeklädnad på vägg och i tak och skivbeklädnad på golv samt utvändig takbeklädnad, till exempel montering av underlagspapp, ytskikt som shingel, pannor av tegel, betong, plåt (Skolverkets föreskrifter SKOLFS 2010:241¹⁶).

VVS- och fastighetsprogrammet

I examensmålen för VVS- och fastighetsprogrammet anges att efter examen från programmet ska eleverna ha de kunskaper som behövs för att arbeta inom sektorerna fastighet, kyl- och värmepump, ventilation eller VVS. Utbildningen ska utveckla elevernas kunskaper i installation, felsökning, reparation, drift och underhåll samt förvaltning av fastigheter, tekniska anläggningar och system, som till exempel värme-, ventilations- och

¹⁴ Motsvarande ämnesplan som gäller för utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025 återfinns i Skolverkets föreskrifter SKOLFS 2023:263.

¹⁵ Kurserna Trä 1 – stommar, 100 poäng, Trä 2 – beklädnad, 100 poäng, och Trä 3 – montage, 100 poäng.

¹⁶ Motsvarande ämnesplan som gäller för utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025 återfinns i Skolverkets föreskrifter SKOLFS 2024:231.

kylsystem. Den ska också ge eleverna kunskaper i reglerteknik och energioptimering av anläggningar samt utveckla deras förmåga till systemtänkande. Även planering, genomförande och dokumentation av arbetsuppgifter samt kvalitetssäkring och utvärdering av utförda uppdrag ska ingå i utbildningen. Utbildningen ska bidra till att utveckla elevernas förmåga att använda digital teknik som förekommer inom för utbildningen relevanta yrkesområden. Dessutom ska utbildningen ge eleverna kunskaper om arbetsmiljör regler och säkerhetsbestämmelser samt kännedom om nationella och internationella bestämmelser som gäller för yrket. (...) Det arbetsplatsförlagda lärandet ska bidra till att eleverna utvecklar yrkeskunskaper och en yrkesidentitet samt reflekterar över yrkeskulturen och blir en del av yrkesgemenskapen på en arbetsplats. Det arbetsplatsförlagda lärandet kan också ge inblick i företagandets villkor. (...) Inriktningen VVS¹⁷ ska ge fördjupade kunskaper i installation, service och underhåll av till exempel värme- och sanitetssystem. (Förordning om examensmål för gymnasieskolans nationella program, SKOLFS 2010:14¹⁸).

Inom ämnet elektroteknik¹⁹ ska eleverna bland annat ges förutsättningar att utveckla förmåga att utföra elarbete, verkstadsarbete, installationsteknik, mekaniskt arbete och sammanfogningsteknik; färdigheter i att använda ritningar, scheman, instruktioner, standarder och föreskrifter; förmåga att välja och använda olika verktyg, instrument, material och övrig utrustning som används inom området och färdigheter i att avhjälpa fel och underhålla elanläggningar. Inom ämnet systemkunskap²⁰ ska eleverna bland annat ges förutsättningar att utveckla färdigheter i att göra beräkningar och bedömningar som rör värme-, sanitets-, ventilations-, kyl- och värmepumpssystem; förståelse av ritningar, driftkort, användarmanualer och instruktioner samt färdigheter i att göra ritningar; förmåga att utföra driftkontroller och erfarenheter av praktiska arbetsuppgifter inom VVS- och fastighetsområdet. Inom ämnet verktygs- och materialhantering²¹ ska eleverna bland annat ges förutsättningar att utveckla förmåga att välja och använda verktyg, maskiner, material och fästdon; kunskaper om nödvändiga säkerhetsaspekter; färdigheter i att utföra monteringsarbeten i enlighet med lagar och andra bestämmelser, anvisningar och standarder; förmåga att tolka ritningar och materialbeteckningar; förmåga att använda och följa verktygens manualer; kunskaper om ergonomi och arbetsmiljö för den aktuella arbetsuppgiften; förmåga att vårda aktuella verktyg och maskiner och färdigheter i att utföra

¹⁷ VVS- och fastighetsprogrammet har fyra inriktningar. Skolan anordnar inriktningen VVS.

¹⁸ Förordningen om examensmål för gymnasieskolans nationella program, SKOLFS 2010:14, har en ny lydelse från den 29 mars 2024 genom förordning 2024:269. Förordningen tillämpas första gången i fråga om utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för utbildning som har påbörjats före den 1 juli 2025.

¹⁹ Kursen Elkraftteknik, 100 poäng.

²⁰ Kurserna Systemuppbyggnad, 100 poäng, och Värmelära, 100 poäng.

²¹ Kursen Verktygs- och materialhantering, 100 poäng.

kvalitetskontroll av gjorda arbetsuppgifter (Skolverkets föreskrifter SKOLFS 2010:153, SKOLFS 2010:79 och SKOLFS 2010:82).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen konstaterar att det finns allvarliga och omfattande brister i det arbetsplatsförlagda lärandet för flertalet elever på bygg- och anläggningsprogrammet inklusive introduktionsprogram riktat mot detta program, samt för flera elever på VVS- och fastighetsprogrammet inklusive introduktionsprogram riktat mot detta program. Utredningen visar att minst tio elever under läsåret 2024/2025 har eller har haft apl på en båtklubb. Flera av eleverna har haft båtklubben som sin enda apl-plats under läsåret. Det arbetsplatsförlagda lärande som förekommer för dessa elever uppfyller inte de krav som finns för utbildningen. Utbildningen omfattar och behandlar inte innehåll i kurser som i huvudsak har förlagts till apl och apl bidrar inte till att eleverna utvecklar yrkeskunskaper och yrkesidentitet. Bedömningen av bristerna utvecklas nedan.

Innehållet i apl på båtklubben för elever på VVS- och fastighetsprogrammet saknar relevans

Skolinspektionen bedömer att eleverna på VVS- och fastighetsprogrammet inte får ett arbetsplatsförlagt lärande på båtklubben som utgår från ämnets syfte och omfattar det centrala innehållet i de kurser som ska behandlas på apl. Detsamma gäller för de elever som går introduktionsprogram mot VVS- och fastighetsprogrammet och läser samma yrkeskurser på apl.

Skolinspektionen konstaterar inledningsvis att apl-handledaren på båtklubben inte känner till vilka av eleverna som läser VVS- och fastighetsprogrammet eller vilka kurser som är förlagda till apl. Apl-handledaren har inte vetskap om att fler än en elev går VVS- och fastighetsprogrammet. Såväl eleverna som apl-handledaren har beskrivit att eleverna har fått göra enklare träarbeten, grävning och ställa i ordning omklädningsrum. Även om rektorn uppger att yrkesläraren har sagt att VVS-eleverna får göra rördragningar, toalettkonstruktioner och liknande arbeten, framkommer i intervju med yrkesläraren att eleverna hittills inte har fått göra VVS-arbete på båtklubben. Skolinspektionens utredning visar att de elever som går VVS- och fastighetsprogrammet inte har fått göra moment som behandlar det centrala innehållet i de kurser som är förlagda till apl-platsen.

I Skolinspektionens utredning framkommer uppgifter om vad eleverna kommer att få göra framgent. Skolinspektionen konstaterar att det som yrkesläraren uppger om att apl-platsen planerar byggnation av ett hus som omfattar VVS-arbete inte får stöd av uppgifter från apl-handledaren. Huvudmannen anför att eleverna under återstående tid av läsåret kommer

att få lägga ut ledningar under bryggorna och dra fram vatten med pumpar, vilket även apl-handledaren uppger.

Skolinspektionen konstaterar att det behöver finnas förutsättningar för arbetsplatsförlagt lärande i aktuella kurser vid den plats som huvudmannen skaffar åt en elev, och detta gäller från och med placeringens början. Skolinspektionen konstaterar att merparten av elevernas undervisningstid i yrkeskurser är förlagd till apl (87,5 procent). För eleverna i årskurs 1 på VVS- och fastighetsprogrammet gäller det kurserna Elkraftteknik, Systemuppbyggnad, Värmelära samt Verktygs- och materialhantering. Även om eleverna under kvarvarande del av vårterminen skulle få göra enstaka moment som har koppling till kursernas centrala innehåll kan det inte kompensera för att eleverna från skolstart hösten 2024 fram till 18 mars 2025 inte har genomfört några relevanta moment på apl. Det saknas också enligt Skolinspektionens bedömning förutsättningar att genomföra det innehåll som ingår i kurserna på båtklubben. Detta eftersom det på platsen varken finns aktuell yrkeskunskap eller förutsättningar bland annat i form av teknik och system som krävs för genomförande av praktiska delar i kurserna. Att yrkesläraren uppgett att delar av yrkeskurserna genomförts på skolan ändrar inte Skolinspektionens bedömning eftersom det är en så pass liten del av undervisningstiden i kurserna som är skolförlagd (12,5 procent). Skolinspektionens bedömning rör flera elever och det som huvudmannen anför om att en elev kommer att byta apl-plats förändrar inte heller bedömningen.

Innehållet i apl på båtklubben för elever på bygg- och anläggningsprogrammet har låg anknytning till yrkeskurserna

Skolinspektionen bedömer att eleverna på bygg- och anläggningsprogrammet inte får en utbildning på apl som utgår från ämnens syfte och behandlar centralt innehåll i kurser eller delar av kurser som förlagts till apl på båtklubben. Detsamma gäller för de elever som går introduktionsprogram mot bygg- och anläggningsprogrammet och läser samma yrkeskurser på apl.

Kurser inom programgemensamma ämnen ska ge eleverna möjlighet att utveckla grundläggande färdigheter i anläggning, husbyggnad, måleri och plåtslageri samt förståelse av arbetet inom bygg- och anläggningsbranschen. Kurser inom inriktningen *husbyggnad* ska behandla husbyggnadsprocessens alla stadier.

Utredningen visar att några moment som eleverna får göra på båtklubben möjligen kan kopplas till dessa ämnen såsom att eleverna har byggt en enkel trappa, bytt tak på en friggebod och byggt ett staket. Skolinspektionen bedömer dock att det är fråga om begränsade aktiviteter på en mycket enkel nivå och att det inte är möjligt att se hur lärandet på platsen skiljer sig

från en lekmannanivå. På apl-platsen finns elever från tre årskurser, vilket medför att innehåll i en rad olika kurser ska behandlas. Dock framkommer att apl-handledaren inte har hunnit sätta sig in i underlaget från skolan om kurser som eleverna läser. Eleverna går inriktningen husbyggnad och ska lära sig om husbyggnadsprocessen. Det framkommer att eleverna framgent ska få slipa och fernissa båtar och byta ut plankor i bryggor. Det är moment som inte bedöms relevanta för utbildningen och som inte kan kopplas till de yrkeskurser som är förlagda till apl. Skolinspektionen bedömer därmed att elever som gör apl på båtklubben inte får undervisning som motsvarar det centrala innehållet i de kurser som är förlagda till apl och som bidrar till att ge eleverna de kunskaper som behövs för att arbeta som byggnadsarbetare.

Eleverna får inte förutsättningar att utveckla yrkeskunskaper, en yrkesidentitet eller möta en yrkeskultur

Arbetsplatsförlagt lärande är en central del av utbildningen på yrkesprogram, inte minst för de elever som läser en lärlingsutbildning där minst halva tiden av utbildningen är förlagd till en eller flera arbetsplatser. Det arbetsplatsförlagda lärandet ska bidra till att eleverna utvecklar yrkeskunskaper med en sådan kvalitet, djup och verklighetsförankring att eleverna blir anställningsbara. Vidare ska eleverna ges en yrkesidentitet samt få möjlighet att reflektera över yrkeskulturen och bli en del av yrkesgemenskapen på en arbetsplats.

Av de sammanlagt elva elever som läser bygg- och anläggningsprogrammet, inklusive introduktionsprogram mot bygg- och anläggningsprogrammet, har nio elever i april 2025 sin apl-plats på båtklubben. Detta innebär att båtklubben är den apl-plats där merparten av eleverna från bygg- och anläggningsprogrammet gör sin apl. Samtidigt beskrivs båtklubben av yrkesläraren som ett "inkörsställe" och såväl elever, yrkesläraren som rektorn uttrycker att elever successivt ska flyttas från båtklubben till mer avancerade apl-platser. Trots det kan konstateras att flera elever har haft båtklubben som sin apl-plats under snart ett helt läsår och det finns elever i både årskurs 2 och årskurs 3 som är placerade på apl på båtklubben. Detta är allvarligt med hänsyn till att apl-platsen inte uppfyller författningarnas krav avseende syfte och innehåll på apl för elever på de aktuella programmen. Ovanstående omständigheter talar vidare enligt Skolinspektionens mening för att huvudmannen inte har förutsättningar att följa föreskrifter som gäller för utbildningen.

Skolinspektionen bedömer att de elever som genomför apl på båtklubben inte får förutsättningar att utveckla yrkeskunskaper och en yrkesidentitet mot de yrken som programmen riktas mot. Båtklubben bedriver inte verksamhet inom bygg- och anläggningsbranschen eller VVS- och fastighetsbranschen och utgör således inte en arbetsplats inom dessa branscher. Det innebär att eleverna som gör apl på båtklubben inte kommer i kontakt med en yrkeskultur och en yrkesgemenskap på en arbetsplats mot

det framtida yrket. Som beskrivits ovan sker inte heller elevernas lärande på apl på båtklubben i förhållande till de kurser som förlagts till apl. Detta medför att eleverna endast i enstaka fall kommer i kontakt med relevanta arbetsuppgifter inom yrkesområdet.

Skolinspektionen bedömer att bristerna i apl för dessa elever är allvarliga och omfattande. Apl är en central del i utbildningen på ett yrkesprogram och att den apl som sker har ett undermåligt innehåll gör att eleverna inte får de yrkeskunskaper som utbildningen ska ge. Vad huvudmannen anfört ändrar inte Skolinspektionens bedömning.

Lärares insikt i bestämmelserna om undervisning och betygssättning i kurser på fordons- och transportprogrammet

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Yrkesläraren på fordons- och transportprogrammet²² uppger att hen började på skolan i december 2024. Intervjun med yrkesläraren gjordes den 18 februari 2025. Yrkesläraren uppger att hen tidigare har arbetat som mekaniker samt haft andra uppgifter inom bilbranschen. Hen är inte utbildad lärare. Yrkesläraren fick två dagars överlämning från den tidigare yrkesläraren. Under dessa dagar fick läraren en genomgång av vilka elever som behöver hjälp samt information om skolans verkstad. Yrkesläraren uppger vidare att en förstelärare har visat hen programmen och material som kan vara användbart och ser till så att läraren kommer in på rätt sätt i undervisningen.

Yrkesläraren uppger att hen undervisar 47 elever och ansvarar för hela yrkesdelen för eleverna på fordons- och transportprogrammet.

På frågan om vilka kurser yrkesläraren undervisar i svarar läraren "fordon". Yrkesläraren uppger att eleverna har haft "heta arbeten" och "liftar" och att det är en extern person som undervisar eleverna i dessa ämnen. För att veta vad undervisningen ska innehålla uppger yrkesläraren att det finns en planering som framför allt är baserad på tidigare elevers betygssättning. Undervisningen kommer att vara anpassad för de olika årskurserna. Det finns en specifik kursplan för ettan, tvåan och trean. För varje år kommer undervisningen att bli mer nischad.

Yrkesläraren uppger att hen är osäker på vem som ska betygssätta eleverna i årskurs 2 och 3. Yrkesläraren tror att det kan vara apl-handledaren som sätter betygen. När det gäller eleverna i årskurs 1 uppger yrkesläraren att hen inte får sätta betyg och inte heller vet hur betygssystemet ser ut nu för tiden. Yrkesläraren uppger att en legitimerad lärare tillsammans med specialpedagogen kommer att sätta betyg i "fordon". Yrkesläraren får vara

²² Vid skolenheten anordnas fordons- och transportprogrammet med inriktningen personbilar.

med och säga vad hen tycker, men lärarens namn kommer inte att stå på betyget. På frågan om vilken eller vilka kurser som ska betygssättas uppger yrkesläraren att eleverna ska ha betyg på "heta arbeten" samt "fordonskunskap" på apl.

Rektorn uppger att skolans yrkeslärare varje fredag har nätverksmöten som leds av en yrkeslärare från ett annat program, som också är förstelärare. Under dessa möten går de igenom metodik, planering inför apl och trepartssamtal. Rektorns inblandning är begränsad till möten, samtal och avstämningar. Rektorn uppger att alla yrkeslärare har koll på sina kurser, bedömningar och trepartssamtal på apl. Detta har rektorn stämt av med yrkesläraren på fordons- och transportprogrammet som också har haft en överlämning med den tidigare yrkesläraren på programmet. Rektorn uppger att den nya yrkesläraren på fordons- och transportprogrammet har "full koll". Fordonsläraren ska sätta betyg och läraren har en medbedömare som är legitimerad vård- och omsorgslärare.

Huvudmannens yttrande

Huvudmannen uppger bland annat följande. Rektor ansvarar för att yrkesläraren på fordons- och transportprogrammet har tillräckliga kunskaper. Läraren får kontinuerligt stöd inom ramen för vad uppdraget innehåller av en legitimerad yrkeslärare som fungerar som mentor. Mentorn både stödjer läraren individuellt samt i grupp en timme i veckan. Rektor säkerställer detta genom avstämningar med mentorn och den nya fordonsläraren för att säkerställa att eventuella kunskapsluckor täpps till. Rektor vill tillägga att en ny yrkeslärare får mycket stöd, omfattningen av detta framkom inte vid intervjun.

Angående betygssättning har den nya fordonsläraren fått en gedigen överlämning och kommer efter genomförd betygskonferens med en legitimerad lärare att sätta betygen för eleverna. Alla kurser som läraren betygssätter finns i skolans digitala plattform. Rektor säkerställer processen genom avstämningar med mentorn och med den nya fordonsläraren, där rektorn säkerställer hur mycket av den information läraren fått som hen har tagit till sig. Den nya läraren får också en introduktion för nyanställda där alla rutiner och processer går igenom. Ansvarig för detta är rektor och mentor. Vid avstämning kan yrkesläraren förklara hur bedömningen går till och vem som sätter betygen och på vilket sätt samt i vilka kurser. Huvudmannen har bifogat skolans rutin för introduktion av nyanställda.

Rättslig reglering

Huvudmannen ska se till att personalen som har hand om utbildningen i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för enligt denna lag ges möjligheter till kompetensutveckling. Huvudmannen ska se till att all

personal i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för enligt denna lag har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet (2 kap. 34 § skollagen²³).

I förarbetena till bestämmelsen anges att huvudmannen enligt skollagen har en skyldighet att se till att personalen vid skolenheterna ges möjligheter till kompetensutveckling och att lärare och annan personal vid skolenheterna har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet. Ansvar innebär att huvudmannen ska ge den personal som har hand om utbildningen förutsättningar, bland annat ekonomiskt och tidsmässigt, för kompetensutveckling. Kravet i fråga om nödvändiga insikter innebär att huvudmannen ska möjliggöra för all personal vid skolenheterna att inhämta kunskap om de relevanta föreskrifterna (prop. 2020/21:152 s. 13–14).

Vidare anges att bestämmelsen först och främst avser personer som anställs vid skolenheterna för att undervisa men som saknar föreskriven lärarutbildning. Det är rimligt att anta att det, även med skärpta bestämmelser om vem som får anställas och användas för undervisningen, under överskådlig tid framöver kommer att finnas sådana personer (prop. 2009/10:165 s. 282).

Det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Rektorn ansvarar för att planera, följa upp, utvärdera och utveckla utbildningen i förhållande till de nationella målen. Som pedagogisk ledare för skolan och som chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektorn ansvar för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att lärare och annan personal får möjligheter till den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter och kontinuerligt ges möjlighet att dela med sig av sin kunskap samt att lära av varandra för att utveckla utbildningen (Lgy 11, 2.6 Rektorns ansvar).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att huvudmannen och rektorn inte har säkerställt att all undervisande personal har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för utbildningen. Av utredningen framgår att skolans yrkeslärare på fordons- och transportprogrammet vid tillsynsbesöket varken känner till vilka kurser hen undervisar i, regelverket kring betygssättning eller att hen ska besluta om betyg vid kursernas slut. Det framkommer att läraren saknar lärarutbildning och har fått en begränsad överlämning och introduktion i arbetet. Trots det uppger rektorn vid tillsynsbesöket att läraren har ”full koll”. Även om huvudmannen senare har beskrivit hur alla nyanställda ges introduktion och kontinuerligt stöd kan konstateras att den aktuella läraren, ca två månader efter att hen började

²³ Från och med den 1 september 2025 finns motsvarande bestämmelse i 2 kap. 34 a § skollagen.

sin tjänst på skolan, fortfarande inte har kunskap om vilka kurser hen undervisar i eller regelverket kring betygssättning. Detta är allvarligt, särskilt mot bakgrund av att yrkesläraren ansvarar för hela den del av utbildningen som innefattar karaktärsämnen²⁴ på programmet. Att läraren får introduktion för nyanställda och nu kan förklara vem som sätter betygen, på vilket sätt samt i vilka kurser är inte heller tillräckligt. Läraren behöver ha grundläggande kunskaper om skolans styrdokument samt i relevanta delar, där läraren ansvarar för undervisningen, kunskaper om ämnenas syften och kursernas centrala innehåll och betygskriterier.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten. Ett beslut om föreläggande gäller omedelbart. Ett föreläggande ska ange de åtgärder som huvudmannen ska vidta för att avhjälpa de påtalade bristerna. Om bristerna bedöms vara ett allvarligt missförhållande ska det anges (26 kap. 10 § skollagen).

Ett föreläggande får förenas med vite. Ett föreläggande ska förenas med vite om föreläggandet avser en eller flera brister som allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen, om det inte av särskilda skäl är obehövligt (26 kap. 27 § skollagen).

Eftersom Edukatus Alliance AB:s verksamhet vid Yrkesgymnasiet Solna inte uppfyller de krav som följer av föreskrifter som gäller för verksamheten finns det skäl att förelägga Edukatus Alliance AB att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att uppfylla författningarnas krav.

Skolinspektionen bedömer att de brister som påtalas i föreläggandet allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen. Denna bedömning görs mot bakgrund av att apl är en central del av utbildningen, i synnerhet för elever som går en lärlingsutbildning, och avgörande för kvaliteten på nationella yrkesprogram. Ett flertal elever på bygg- och anläggningsprogrammet inklusive introduktionsprogram riktat mot detta program samt flera elever på VVS- och fastighetsprogrammet inklusive introduktionsprogram riktat mot detta program, gör apl på en arbetsplats där arbetsuppgifterna inte är relevanta för den utbildning de går och för det framtida yrket. Bristerna har pågått under en längre tid. Det konstateras även att huvudmannen och rektorn inte har säkerställt att all personal på yrkesprogram har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet. Sammantaget innebär bristerna att eleverna inte får den utbildning de har rätt till. Det har inte

²⁴ Karaktärsämnen (programgemensamma ämnen, ämnen inom inriktningen och programfördjupning) omfattar 1600 poäng (utbildningen omfattar totalt 2800 poäng).

framkommit något särskilt skäl som gör vitet obehövligt. Föreläggandet ska därför förenas med vite.

Skolinspektionen bedömer därutöver att bristerna sammantaget utgör ett allvarligt missförhållande då bristerna är sådana att de rubbar förutsättningarna för verksamheten på ett allvarligt sätt. Bristerna i utbildningen på bygg- och anläggningsprogrammet respektive VVS- och fastighetsprogrammet är allvarliga och omfattande då apl är en central del av utbildningen och avgörande för kvaliteten på nationella yrkesprogram. Även bristen som rör fordons- och transportprogrammet är allvarlig då en central förutsättning för att elever ska kunna få sin rätt till utbildning tillgodosedd är att undervisande lärare har den kompetens som krävs.

Ett vitesbelopp ska enligt 3 § viteslagen (1985:206) fastställas till ett belopp som med hänsyn till vad som är känt om adressatens ekonomiska förhållanden och till omständigheterna i övrigt kan antas förmå honom att följa det föreläggande som är förenat med vitet. Med hänsyn till huvudmannens ekonomiska förhållanden och omständigheterna i övrigt bedömer Skolinspektionen att vitesbeloppet ska bestämmas till 8 500 000 kronor.

Föreläggande

Skolans arbete med frånvaro

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Information till vårdnadshavare när en elev är frånvarande

Rektorn uppger att om en elev är frånvarande från skolförlagda lektioner anmäls det samma dag via sms eller mejl till vårdnadshavare för elever som är under 18 år.

När det gäller elevers frånvaro från arbetsplatsförlagd utbildning uppger rektorn att det är önskvärt att en apl-handledare meddelar yrkesläraren på skolan om eleven inte kommer till apl-platsen. Det är yrkeslärarens uppgift att ta reda på om eleven är närvarande eller inte. Rektorn uppger att frånvaro från apl rapporteras i efterhand på fredagar för hela veckan. Rektorn uppger att vårdnadshavare för elever under 18 år därför inte får veta samma dag om eleven är frånvarande från apl.

Elever uppger att deras apl-handledare varje fredag eller i slutet på varje apl-period anmäler elevens frånvaro från apl-platsen till skolan. Lärare uppger att de kan få information om elevers frånvaro från många apl-handledare direkt via mejl eller telefon, och att de checkar av elevernas frånvaro när de genomför apl-besök. En lärare uppger att hen loggar elevers frånvaro på fredagar.

En apl-handledare uppger att hen skickar sms till läraren ifall en elev inte kommer till apl-platsen. En annan apl-handledare uppger att hen efter apl-perioden, som är fyra veckor, går igenom närvaron och rapporterar den till läraren. En tredje apl-handledare berättar att de har en bok som eleverna får stämpla in i när de kommer till apl-platsen på morgonen och stämpla ut från när de går. Den boken tar läraren en kopia på när läraren besöker apl-platsen.

Skolans arbete med att utreda elevers frånvaro

Av intervjuer med lärare och kuratorn framgår att det ingår i lärarnas uppdrag att vara mentorer. Mentorerna har ansvaret för att göra frånvaroutredningar och har i detta arbete hjälp av kuratorn. Mentorerna ska i en frånvaroutredning prata med eleven och med vårdnadshavare för en elev under 18 år, medan kuratorn hjälper till med vilka insatser som kan göras för att höja elevens närvaro. Kuratorn är ny på skolan sedan december 2024, har huvudansvaret för frånvaroutredningar och håller koll på IT-systemet där frånvaroutredningar görs.

Under tillsynsbesökets första dag, den 17 februari 2025, inkom huvudmannen med en översikt över samtliga elevers totala frånvaro under perioden den 16 augusti 2024 till den 16 februari 2025. För 148 elever framgår att eleverna har lägre frånvaro än cirka 21 procent och att det inte är aktuellt att göra en frånvaroutredning. För 90 elever anges att en frånvaroutredning är genomförd. Dessa 90 elever har under perioden mellan cirka 21 procent och 65 procent frånvaro. Rektorn uppger i intervju att när det står att en utredning har genomförts betyder det att skolan har gjort en frånvaroutredning.

Under tillsynsbesökets andra dag, den 18 februari 2025, överlämnade kuratorn en översikt över pågående frånvaroutredningar. Av översikten framgår att det pågår 141 frånvaroutredningar. Av de 90 elever där det enligt huvudmannens lista finns en genomförd frånvaroutredning återfinns 80 elever på kuratorns lista över påbörjade, men inte slutförda, frånvaroutredningar. Av de 148 elever där det enligt huvudmannens lista inte är aktuellt med en frånvaroutredning återfinns 54 elever på kuratorns lista över påbörjade frånvaroutredningar. Kuratorn uppger att när hen började arbeta på skolan upptäckte att det fanns cirka 150 pågående frånvaroutredningar. Kuratorn berättar att många utredningar är väl genomförda och innehåller bra information, men att det finns flera utredningar som är bristfälliga och saknar uppgifter. Kuratorn uppger att kuratorn trodde att de skulle slutföra de pågående utredningarna, men att ett beslut fattades om att mentorerna inte skulle fortsätta med frånvaroutredningarna. Vid ännu ett möte beslutades dock att frånvaroutredningarna skulle skrivas, vilket har resulterat i dubbla ärenden i IT-systemet.

Under tillsynsbesökets tredje dag, den 19 februari 2025, begär Skolinspektionen att få ta del av alla frånvaroutredningar som i huvudmannens översikt som inkom den 17 februari 2025 är markerade som genomförda, det vill säga 90 frånvaroutredningar. Begäran görs på morgonen och handlingarna kan lämnas i pappersform eller på ett USB-minne som utredarna tillhandahåller, senast klockan 13.00 samma dag. Skolinspektionen får inte de begärda handlingarna klockan 13.00 och strax innan meddelar en anställd hos huvudmannen per telefon att Skolinspektionen inte kan få de begärda handlingarna vid tidpunkten.

Klockan 15.10 samma dag har utredarna i pappersform fått ta del av 21 frånvaroutredningar. Rektorn uppger att rektorn går igenom frånvaroutredningarna innan de skrivs ut. Skolinspektionens utredare meddelar att rektorn inte ska ändra i frånvaroutredningarna utan lämna ut utredningarna som de är. Rektorn säger att utredningarna inte är i skick att lämnas ut och att rektorn inte kommer göra det. Rektorn säger att huvudmannen samma dag ska inkomma med de frånvaroutredningar som saknas. Klockan 21.24 samma dag inkommer huvudmannen via mejl med frånvaroutredningar för ytterligare 63 elever. Sammanlagt har Skolinspektionen fått del av 84 frånvaroutredningar.

Skolinspektionen har den 19 mars 2025 mottagit ett telefonsamtal från en anonym uppgiftslämnare som uppger följande. Skolinspektionen har bett rektorn på skolan om att överlämna dokumentation, antingen digitalt på USB eller utskrivet. Rektorn sa då att Skolinspektionen skulle få det utskrivet men att skrivaren är trasig så det kommer lite senare. Anledningen till detta är att dokumentation helt enkelt inte finns, utan personalen tvingas jobba över dagligen för att sitta och skriva dokumentation i efterhand som de förfalskar datumen på.

Huvudmannens yttrande

Huvudmannen uppger bland annat följande. När det gäller frånvarorapportering på apl ska vårdnadshavare, om eleven inte är myndig, ringa till skolan och göra en sjukanmälan enligt rutin och sedan till apl-platsen. Är eleven myndig ska eleven sjukanmäla sig själv först till skolan och sedan till apl-platsen. Yrkesläraren får oftast besked av elev om frånvaro men ser också i skolans system att elev är frånvar oanmäld eller så kommer informationen från handledare. Senast fredag varje apl-vecka stäms närvaro av med apl-plats och registreras i skolans system. Läraren rapporterar generellt frånvaron i systemet på fredagar, men läraren undersöker frånvaron på apl under hela veckan. Handledaren hör av sig till läraren om en elev ej kommer till apl. Angående apl-platsen där eleverna stämplar in och ut i en bok, så skickas uppgifter om frånvaron till läraren på sms i de fall läraren inte hinner med att hämta upp en kopia på frånvaron.

När det gäller arbetet med frånvaroutredningar och uppgiften från kuratorn om att det startats 150 utredningar som först inte skulle slutföras men sedan skulle slutföras, blev arbetsbelastningen initialt hög och kommunikationen brast vilket resulterade i oordning i journalsystemet. Startade utredningar ska alltid utredas och avslutas, vilket även är gjort.

Angående Skolinspektionens begäran att på plats under tillsynsbesöket få ta del av frånvaroutredningar intygar rektor att varje frånvaroutredning måste skrivas ut enskilt och behöver tas fram i skolans journalföringssystem. Ingen kan skriva ut alla frånvaroutredningar samtidigt utan det kräver utskrivning en och en. Eftersom volymen dokument är många har rektor arbetat efter en lista för att säkerställa att alla dokument skrivs ut och kommer med. Under den aktuella dagen har skolans journalföringssystem varit långsamt och inte tillfredsställande vilket har försvårat arbetet. Utskrifterna har tagit flera timmar och rektorn har stannat kvar efter arbetstid för detta. Det finns en angiven tidsstämpel på alla utredningar som visar när utskriften har gjorts och det tar ca 1–3 minuter att skriva ut varje dokument. Under eftermiddagen och kvällen var även systemet stängt för underhåll.

Frånvaroutredningarna är skrivna av lärare. Vad rektorn menar med att frånvaroutredningarna inte är i skick att lämnas ut är att de skiljer sig beroende på vilken lärare som har skrivit utredningen. Skolan har arbetat med att frånvaroutredningarna ska vara likvärdiga och rektor vill säkerställa att lärarna är trygga med att utredningarna lämnas ut och informationen i dem stämmer. Huvudmannen har som rutin att se över alla dokument som lämnas ut för att säkerställa att de är korrekta.

När det gäller det anonyma telefonsamtalet kopplat till begäran att få ta del av handlingar anser huvudmannen att uppgiften är ogrundad och innehåller detaljer som inte är sanna. Skolan har under hösten haft ett pågående arbete med personalgruppen då det har funnits medarbetare som har varit väldigt missnöjda med beslut som rektor fattat. Missnöjda medarbetare har systematiskt uttryckt missnöje mot rektor och mot skolan. Ingen i personalen har blivit beordrad att arbeta övertid, dock har ansvariga mentorer och lärare tittat över frånvaroutredningar för att säkerställa att information är korrekt.

Rättslig reglering

En elev i gymnasieskolan ska delta i den verksamhet som anordnas för att ge den avsedda utbildningen, om eleven inte har giltigt skäl att utebli. Om en elev i gymnasieskolan utan giltigt skäl uteblir från den verksamhet som anordnas för att ge den avsedda utbildningen, ska rektorn se till att elevens vårdnadshavare samma dag informeras om att eleven har varit frånvarande. Om det finns särskilda skäl behöver elevens vårdnadshavare inte informeras samma dag. Vid upprepade eller längre frånvaro ska rektorn,

oavsett om det är fråga om giltig eller ogiltig frånvaro, se till att frånvaron skyndsamt utreds om det inte är obehövt. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd enligt 3 kap. 7 § är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas (15 kap. 16 § skollagen).

Om en elev på grund av sjukdom eller av annan orsak inte kan delta i skolarbetet, ska det snarast anmälas (12 kap. 1 § gymnasieförordningen).

Frågan om hur omfattande en utredning av frånvaro behöver vara måste avgöras i det enskilda fallet. I vissa fall kan det räcka med en enklare utredning, till exempel att vid en längre anmäld sjukfrånvaro begära in sjukintyg från eleven eller elevens vårdnadshavare. I andra fall kan det behöva utredas om elevens frånvaro beror på en för eleven otillfredsställande lärandemiljö, till exempel bristande bemötande eller behov av särskilt stöd (prop. 2017/18:183 s. 75). Av förarbeten framgår att en utredning om frånvaro ska dokumenteras (jfr prop. 2017/18:183 s. 75).

Fokus i en frånvaroutredning bör vara att i samråd med elev, och i förekommande fall med vårdnadshavare, sätta in åtgärder som gör att eleven kan bryta ett negativt frånvaromönster. På så sätt kan arbetet med att tidigt fånga upp elever som löper risk att avbryta studier eller som mår dåligt stärkas. I detta arbete är det viktigt att samråd sker med elevhälsan. Det är också viktigt att skolan dokumenterar arbetet med att åtgärda frånvaro och att det finns goda rutiner för uppföljning av frånvaron, till exempel så att elever inte kan vara frånvarande utan att det framgår av skolans frånvarorapportering (prop. 2017/18:183 s. 75–76).

Att utbildningen i gymnasieskolan är frivillig innebär inte att det är frivilligt att delta i undervisningen. En elev som har börjat i gymnasieskolan måste delta i undervisningen. Det är en förutsättning för att eleven ska kunna nå utbildningsmålen. Det är också en förutsättning för att lärarna ska kunna planera undervisningen och göra en rättvis och likvärdig bedömning av elevernas kunskaper (prop. 2009/10:165, s. 413).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det är en brist att vårdnadshavare till elever under 18 år inte samma dag informeras när eleven är frånvarande från undervisning som sker genom arbetsplatsförlagt lärande. Av Skolinspektionens utredning framgår att olika apl-platser rapporterar frånvaro till yrkesläraren med olika frekvens och att det inte görs varje dag. Rektorn uppger att frånvaro från apl rapporteras en gång i veckan, i efterhand och liknande uppgifter framkommer från elever och apl-handledare. Detta innebär att vårdnadshavare till elever under 18 år inte samma dag informeras när eleven är frånvarande. Vad huvudmannen anfört i denna del ändrar inte Skolinspektionens bedömning. Ifall en elev är

frånvarande från skolförlagd undervisning får vårdnadshavare till elever under 18 år information samma dag via sms eller mejl.

Med anledning av att uppgifter från personal den 18 februari 2025 inte överensstämde med de uppgifter som huvudmannen skriftligen inkom med den 17 februari 2025 har Skolinspektionen den 19 februari 2025 begärt att få del av genomförda frånvaroutredningar. Handlingarna har inte lämnats till Skolinspektionen på plats på skolan inom den tid som myndigheten angett. Flera olika förklaringar till att handlingarna inte kan tillhandahållas har framförts av rektorn och huvudmannen. Rektorn uppger också att rektorn går igenom handlingarna innan de skrivs ut och att handlingarna inte är i skick att lämnas ut. Skolinspektionen har senare tagit emot ett telefonsamtal från en anonym uppgiftslämnare som uppger att dokumentationen inte fanns och att personal skriver dokumentation som de förfalskar datumen på. Huvudmannen anger i yttrande att huvudmannen har som rutin att se över alla dokument som lämnas ut för att säkerställa att de är korrekta samt att ansvariga mentorer och lärare har tittat över frånvaroutredningar för att säkerställa att informationen är korrekt.

Skolinspektionen har rätt att för sin tillsyn på plats granska verksamhet som står under myndighetens tillsyn (26 kap. 6 § skollagen). Den vars verksamhet står under tillsyn är skyldig att på tillsynsmyndighetens begäran lämna upplysningar samt tillhandahålla handlingar och annat material som behövs för tillsynen (26 kap. 7 § skollagen).

Uppgiftsskyldigheten omfattar huvudmannen samt personer som är anställda hos denne. Vilka uppgifter och handlingar som ska lämnas ut eller tillhandahållas kan variera beroende på vilket fokus tillsynen har i det enskilda fallet (jfr prop. 2009/10:165 s. 897). Att de uppgifter som lämnas ska vara sanningsenliga är givet (jfr prop. 2021/22:45 s. 33). Befintliga handlingar som ska tillhandahållas på myndighetens begäran med stöd av bestämmelsen ska vara autentiska. I det här fallet innebär det att en upprättad utredning om frånvaro ska tillhandahållas såsom den är.

Med hänsyn till vad som förevarit i samband med begäran om tillhandahållande av handlingar den 19 februari 2025 samt vad huvudmannen angett om att personal har gått igenom frånvaroutredningar i syfte att "säkerställa att de är korrekta" anser Skolinspektionen att det finns skäl att ifrågasätta tillförlitligheten i den dokumentation som myndigheten har tagit del av. Skolinspektionen bedömer att huvudmannens agerande försvårat myndighetens tillsyn. Det kan dock inte genom Skolinspektionens utredning anses bevisat att dokumentationen innehåller oriktiga uppgifter. Mot bakgrund av tillhandahållna frånvaroutredningar samt upplysningar som anställda på skolan lämnat bedömer Skolinspektionen att annat inte framkommit än att verksamheten uppfyller skollagens krav i fråga om utredning av frånvaro.

Skolans arbete med särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Personalens beskrivning av skolans arbete med särskilt stöd

Lärare, specialpedagogen och rektorn uppger att elever anmäls för utredning om behov av särskilt stöd när extra anpassningar inte räcker.

Rektorn uppger att när en elev har anmälts för behov av utredning om särskilt stöd så registreras det i skolans digitala system. Specialpedagogen gör utredningen. Specialpedagogen uppger att hen har gjort 45 utredningar om behov av särskilt stöd innevarande läsår och att 29 av dessa utredningar har lett till åtgärdsprogram. Både rektorn och specialpedagogen uppger att ifall en utredning om behov av särskilt stöd visar att eleven inte behöver särskilt stöd så fattar rektorn beslut om att inte upprätta åtgärdsprogram.

Dokumentation och uppgifter om några elever gällande utredning om särskilt stöd och åtgärdsprogram

Skolinspektionen begärde under tillsynsbesöket att få ta del av samtliga pågående åtgärdsprogram och fick del av 28 åtgärdsprogram.

För en elev²⁵ i årskurs 3 som har åtgärdsprogram uppger två lärare att eleven har anmälts för behov av utredning om särskilt stöd den 10 december 2024. Elevens åtgärdsprogram är beslutat av rektorn i oktober 2024.

För två elever²⁶ i årskurs 2 som har åtgärdsprogram uppger lärare att eleverna är anmälda för utredning om särskilt stöd och att sådana utredningar ska startas. Enligt en lärare anmäldes den ena eleven²⁷ i januari 2025 och enligt tre lärare anmäldes den andra eleven²⁸ i februari 2025. Enligt elevernas åtgärdsprogram är de beslutade av rektorn i oktober 2024 och ska utvärderas i februari 2025.

För en elev²⁹ i årskurs 1 som har åtgärdsprogram uppger en lärare i februari 2025 att en utredning om särskilt stöd pågår för eleven. Elevens åtgärdsprogram är beslutat av rektorn i november 2024 och ska utvärderas i mars 2025.

Beslut om särskilt stöd angivet i åtgärdsprogram

Det särskilda stöd som beslutats i åtgärdsprogrammen är för 21 av eleverna att de ska ges extra studiestöd. Samtliga dessa elever går i årskurs 2 eller 3 och studiestödstiden ges för att eleverna ska genomgå provning i

²⁵ Elev 47

²⁶ Elev 11 och 12

²⁷ Elev 11

²⁸ Elev 12

²⁹ Elev 10

kurser där eleverna tidigare inte fått minst E i betyg. Studiestödet ska enligt åtgärdsprogrammen oftast ges av specialpedagogen. Ifall det handlar om yrkeskurser ska studiestödet ges av en yrkeslärare.

I nio av de elva inkomna åtgärdsprogrammen för elever i årskurs 3 står det att det särskilda stöd som ska ges är studiestöd med start vecka 7 vårterminen 2025. Sju av dessa åtgärdsprogram är beslutade av rektorn i oktober 2024, ett i september 2024 och ett i januari 2025.

På frågan om varför det i åtgärdsprogram som är beslutade i oktober 2024 inte finns några åtgärder som ska göras från beslutsdatum i oktober fram till vecka 7 vårterminen 2025 svarar rektorn "pass" och att rektorn "tror att det kanske är slarvigt skrivet och att de första delarna inte är med".

Ge särskilt stöd enligt åtgärdsprogram

I åtgärdsprogrammet för en elev³⁰ anges det som åtgärd att eleven har studiestöd med specialpedagogen på onsdagar klockan 11–12 de veckor eleven inte är på apl. Enligt åtgärdsprogrammet ska studiestödet ges i kurserna Engelska 5, Matematik 1a, Samhällskunskap 1a1 och Svenska 1. Åtgärdsprogrammet beslutades av rektorn den 30 september 2024 och ska utvärderas den 28 februari 2025. Specialpedagogen uppger den 19 februari 2025 att eleven hittills endast haft stöd av matematikläraren i en omläsningssgrupp i matematik och att de ska vänta med att ge stöd i de andra kurserna tills eleven har fått godkänt betyg i kursen Matematik 1a. Av elevens individuella studieplan framgår att eleven har gjort en provning i Matematik 1a och fått E i betyg den 23 december 2024.

Utvärdering av åtgärdsprogram

I åtgärdsprogrammen för de nio eleverna i årskurs 3 där studiestöd ska starta vecka 7 står det angivet vilka veckor eleverna ska gå på studiestödstiden. För sju av eleverna anges att de ska gå på studiestöd till och med vecka 23, år 2025, och för två av eleverna till och med vecka 21, år 2025. I samtliga dessa åtgärdsprogram anges att de ska utvärderas vecka 11, 13 eller 14, år 2025, det vill säga innan de särskilda stödåtgärderna har genomförts.

På frågan om hur det kan komma sig att exempelvis en av dessa elever³¹ ska ha endast en av sex studiestödstider innan åtgärdsprogrammet ska utvärderas svarar rektorn att rektorn inte riktigt vet.

Huvudmannens yttrande

Huvudmannen uppger bland annat följande. Angående två elever i årskurs 2³² som enligt lärare anmäldes för utredning om särskilt stöd i januari och

³⁰ Elev 56

³¹ Elev 48

³² Elev 11 och 12

februari 2025 så är eleverna lyfta på elevgenomgång och de har särskilt stöd från 6 mars 2025.

När det gäller att särskilt stöd som har beslutats i åtgärdsprogram inleds i vecka 7, 2025, när åtgärdsprogrammen beslutades flera månader tidigare skriver huvudmannen: "Åtgärder har satts in tidigare som inte tydligt har framgått av elevens schema, det har alltså inte funnit själva tiden utsatt i Progress även om åtgärderna i sig självt har utförts. Elevens åtgärder är insatta efter beslut enligt åtgärdsprogram. Dessa har dock inte framgått som schemapositioner i elevens schema i progress vilket behövde förtydligas och detta gjordes v 7. Elev har fått åtgärder och deltagit vid stödinsatser."

Angående eleven³³ som enligt åtgärdsprogrammet har studiestöd med specialpedagogen i fyra kurser så har eleven särskilt stöd. Eleven har fått betyg i matematik och åtgärderna i åtgärdsprogrammet riktas mot att klara betyg i kursen Svenska 1.

När det gäller att åtgärdsprogram för en elev skulle utvärderas efter att ett av sex angivna pass med studiestöd genomförts skriver huvudmannen: "I detta specifika fall kändes det viktigt att få en tidig utvärdering av insatserna då tidigare insatser inte har fullföljts."

Rättslig reglering

Om det inom ramen för undervisningen, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan om det inte är uppenbart obehövt. Om en utredning visar att eleven är i behov av särskilt stöd ska eleven ges sådant stöd. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövt (3 kap. 7 § skollagen).

Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att

³³ Elev 56

delta när ett åtgärdsprogram utarbetas. Om en utredning enligt 7 § visar att eleven inte behöver särskilt stöd, ska rektorn eller den som rektorn har överlåtit beslutanderätten till i stället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas (3 kap. 9 § skollagen).

Rektorn har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att undervisningen, elevhälsan och studie- och yrkesvägledningen utformas så att eleverna får den ledning och stimulans, de extra anpassningar, särskilt stöd samt andra stödåtgärder som de behöver (Lgy 11, 2.6 Rektorns ansvar).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer inledningsvis att det inte framkommit annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav när det gäller att lärarna anmäler utredningsbehov för elever som kan vara i behov av särskilt stöd, och att utredning om särskilt stöd därefter startas.

Skolinspektionen konstaterar att uppgifter i skolans dokumentation gällande enskilda elever i flera fall inte överensstämmer med uppgifter som personal lämnar. Bland annat stämmer inte beslutsdatum för åtgärdsprogram med de uppgifter som lärare lämnar om när anmälan om behov av särskilt stöd har gjorts till rektorn och om tidpunkten för utredning av elevers behov av särskilt stöd. Det förekommer också motstridiga uppgifter i yttrandet från huvudmannen. Exempelvis beträffande två elever framgår olika datum för beslut om särskilt stöd i dokumentationen respektive i huvudmannens yttrande. Skolinspektionen anser att det finns anledning att ifrågasätta tillförlitligheten i den dokumentation som myndigheten har tagit del av. Det kan dock inte genom Skolinspektionens utredning anses bevisat att dokumentationen innehåller oriktiga uppgifter. Skolinspektionens bedömning görs därför med utgångspunkten att dokumentationen är autentisk.

Skolinspektionen konstaterar att det förekommer brister i skolans beslut om åtgärdsprogram och i arbete med att ge särskilt stöd. Av Skolinspektionens utredning framgår att åtta åtgärdsprogram som är beslutade under höstterminen 2024 inte anger några särskilda stödåtgärder förrän vecka 7, 2025. Huvudmannen har, som det får förstås, förklarat att eleverna i praktiken har haft särskilt stöd innan vecka 7. Det kan dock konstateras att detta inte framgår av åtgärdsprogrammen. Det är en brist att det av åtgärdsprogrammen inte framgår de särskilda stödåtgärder som ska sättas in. Som framgår av förarbeten är det viktigt att såväl behovet av särskilt stöd som de konkreta åtgärder som ska vidtas anges i åtgärdsprogrammet, dels för att åtgärdsprogrammet är ett redskap för skolpersonal i arbetet med att stödja eleven, dels för att eleven och vårdnadshavarna ska kunna ta ställning till om de är nöjda med de åtgärder som avses att vidtas eller om de vill överklaga beslutet om åtgärdsprogram.

Det är även viktigt för att beslutet och dess effekter ska kunna följas upp och utvärderas (prop. 2013/14:160, s. 29).

Skolinspektionen konstaterar även att en elev inte får det särskilda stöd som elevens åtgärdsprogram anger, vilket är en brist. Enligt åtgärdsprogrammet, som är beslutat den 20 september 2024 och som ska utvärderas den 28 februari 2025, ska eleven ges särskilt stöd av specialpedagogen i fyra kurser. Enligt specialpedagogen har eleven fram till den 19 februari 2025 endast fått stöd av matematikläraren i en kurs. Huvudmannen har den 15 april 2025 uppgett att det särskilda stödet nu fokuseras på en annan av de fyra kurserna. Trots det konstaterar Skolinspektionen att eleven inte har fått särskilt stöd varken av specialpedagogen eller i alla de kurser som åtgärdsprogrammet anger.

Skolinspektionen bedömer slutligen att det finns brister i utvärderingen av åtgärdsprogram. För nio elever anges i åtgärdsprogrammen att utvärdering ska ske vid en tidpunkt innan samtliga stödåtgärder har genomförts, vilket är en brist. Med utvärdering avses en systematisk analys och helhetsbedömning av hur åtgärder har fungerat (jfr prop. 2013/14:160 s. 30). För att kunna göra en sådan analys och bedömning behöver alla stödåtgärder ha genomförts. En utvärdering ska resultera i att skolan på nytt tar ställning till elevens stödbehov och fattar nytt beslut om åtgärdsprogram eller att avsluta åtgärdsprogrammet om eleven inte längre bedöms vara i behov av särskilt stöd. Detta ska skiljas från uppföljning av åtgärdsprogram, som är ett mer kontinuerligt arbete med att följa upp åtgärder i vardagen.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Edukatus Alliance AB:s verksamhet vid Yrkesgymnasiet Solna uppfyller inte författningarnas krav vad gäller brister i skolans arbete med frånvaro och särskilt stöd. Det finns därför skäl att förelägga Edukatus Alliance AB att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Beslutet har fattats av regionchef Agneta Broberg.

Utreddare Terje Holand har varit föredragande i ärendet.

I ärendets slutliga handläggning har även utredare Isabelle Brännlund, utredare Caroline Rönnegård, regionjurist Linnéa Lundberg och enhetschef Joakim Blomberg medverkat.

Bilaga: Hur ni överklagar

Om ni anser att beslutet om föreläggande vid vite är felaktigt kan ni överklaga det genom att skriva till förvaltningsrätten. Ställ överklagandet till Förvaltningsrätten i Stockholm, men skicka det till Skolinspektionen, Box 3177, 903 04 Umeå, eller till skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se.

Ange följande i överklagandet:

- Namn, personnummer eller organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer.
- Vilket beslut ni överklagar och ärendets diarienummer.
- Vilken ändring ni vill ha och varför ni anser att beslutet ska ändras.

Om ni anlitar ett ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress och telefonnummer anges.

Överklagandet ska ha kommit in till Skolinspektionen inom tre veckor från den dag ni har fått del av beslutet. Om ni företräder det allmänna, till exempel en kommun, ska överklagandet istället ha inkommit inom tre veckor från den dag då beslutet meddelades.

Om överklagandet har kommit in i rätt tid kommer Skolinspektionen att pröva om beslutet ska ändras och sedan skicka överklagandet, handlingarna i det överklagade ärendet och eventuellt nytt beslut till Förvaltningsrätten i Stockholm.